

תכנית הלימודים

עקרונות תכנית לימודי הפסיכואנליזה

פסיכואנליזה מקיפה:

- א. תכנית רוח אדם תקנה ללומדים השכלה פסיכואנליטית רחבה תוך התמקדות בפסיכולוגיית העצמי הפסיכואנליטית. התכנית מחויבת להיכרות עומק עם מיטב ההוגים הפסיכואנליטיים בתחומי המטה־תאוריה, בפרקטיקה של הנוכחות האנליטית ובמשקי המחקר הבינתחומי של הפסיכואנליזה עם תחומי דעת אחרים. כך, שלצד התמחות העומק בפסיכולוגיית העצמי הפסיכואנליטית יהיו לומדי התכנית 'אזרחי העולם' בפסיכואנליזה.
- ב. התכנית תקיים למידה של האסכולות הפסיכואנליטיות השונות ברצף ההתפתחות ההיסטורית בהגות הפסיכואנליטית.
- ג. למידת כל אסכולה תתבסס על שלושת צירי יסוד אלה: מטה־תאוריה, התפתחות ופסיכופתולוגיה, התאוריה של הנוכחות האנליטית.
- ד. הלימוד עצמו ישמש תרגול בעמדה אמפתית כלפי כל אסכולה, כדי להעמיק הלמידה בכל תאוריה מנקודת מבטה.

פסיכולוגיית העצמי הפסיכואנליטית:

- א. היקף לימודי אסכולת פסיכולוגיית העצמי היא מחצית מכלל לימודי התכנית הפסיכואנליטית.
- ב. שלושה צירי יסוד של לימוד האסכולה הם: התאוריה המטה-פסיכולוגית של הנרקסיזם ומושג העצמי; התפתחות העצמי והתהוות העצמיות; התאוריה של הנוכחות הפסיכואנליטית כזולתעצמי.
- ג. הלמידה תתמקד בחמשת עמודי התווך של הקורפוס הקוהוטיאני: האנליזה של העצמי, הַשְּׁבֵת העצמי, כיצד מרפאת האנליזה?, פסיכולוגיית-העצמי וחקר רוח אדם והרצאות מכון שיקגו. יצירות אלו משרטטות את קו התפתחות התאוריה דרך חמש תחנות: תחנה ראשונה – האמפתיה; תחנה שנייה – 'הנרקסיזם החדש'; תחנה שלישית – תגלית הזולתעצמי; תחנה רביעית – המשגה מלאה של מעשה הטיפול הפסיכואנליטי; תחנה חמישית – פסיכולוגיית העצמי כזולתעצמי של תרבות.

עקרונות תכנית לימודי הבודהיזם

- א. התכנית תציע היכרות רחבה עם ההגות הבודהיסטית ועם פרקטיקת התרגול שלה תוך התמקדות מיוחדת בבודהיזם הטיבטי על-פי מורשת הג'לוג. הלימוד יעשה תוך שילוב הוראה מסורתית ופרשנות מערבית עכשווית.
- ב. היקף לימודי הבודהיזם יקביל לכלל לימודי הפסיכואנליזה ויעניק הבנה מתקדמת של הבודהיזם הטיבטי בשלושה צירים: ההגות הפילוסופית; המטה-תאוריה הפסיכולוגית; התאוריה של דרכי התרגול לטיפוח התודעה המותמרת.
- ג. התכנית מלווה בתרגול מדיטטיבי יומיומי שיעטוף את הלמידה ואת הנוכחות בתכנית.

עקרונות תכנית לימודי מדעי הרוח והאמנויות

א. הלימודים יאפשרו היכרות עם היבטים נבחרים בהגות המערבית כמו גם זו המזרחית בתחומי הפילוסופיה, המדע, השירה, הספרות, האמנות והמוזיקה. הרחבת הדעת באפיקי תרבות אלו תהווה אופנות תרגול נוספת בתהליך התמרת התודעה.

ב. מתווה הלימודים יפרוס שני מסלולים משלימים של סמינרים בתחומי חקר רוח האדם והאמנויות. שני מסלולי הלימוד יתקיימו במקביל במשך כל שנות התכנית.

המסלול האחד, המכונה 'ארבעת הז'אנרים הגדולים', ערוך בזיקה לארבע הסוגות הגדולות העולות מן הפואטיקה האריסטוטלית: הטרגדיה, הקומדיה, האפוס והליריקה, מעין ארבעה יסודות ראשוניים של ההבעה האנושית. הדגם הזה מעמיד רצף של סמינרים הערוך, עד סוף השנה השנייה ללימודים, במעין סדר היסטורי. החל מן השנה השלישית יוצאים מתוך הרצפים הללו שני זוגות של סמינרים העוסקים בשני נושאים המתבקשים מן המבנה הזה, בשני ממדים שונים: המודרניזם ומושג ה'אני', כשכל אחד מהם מסתעף אף הוא לתתי-נושאים.

המסלול השני, המכונה 'סינאפסות – גלגולי נושאים וצורות בתרבות', מעמיד שורות של סמינרים על נושאים שונים, שגם אם הם קשורים זה בזה ויוצרים בהצטברותם תמונה רחבה, הם אינם קשורים בקשרי נביעה זה מזה ואין צורך ללמוד אותם ברצף. מסלול זה משקף את דרך ההעברה של השדר בין תאי העצבים בגוף – העברה שאינה עשויה רק מגע ישיר, אלא היא מסירה מורכבת בין חומר לאנרגיה.

התכנית משתרעת על 14 סמסטרים והיא כוללת:

14 סמינרים תאורטיים סמסטריאליים בפסיכואנליזה מקיפה

14 סמינרים תאורטיים סמסטריאליים בפסיכולוגיית העצמי הפסיכואנליטית

14 סמינרים קליניים סמסטריאליים

28 סמינרים של לימוד הדהרמה הבודהיסטית

28 יחידות סמסטריאליות של תרגול מדיטטיבי

14 יחידות סמסטריאליות של הסמינר 'המפגש עם הדהרמה'

28 סמינרים סמסטריאליים במדעי הרוח והאמנויות

סמינרים מתכנסים (רטריטים)

- א. **סמינר החורף** – סמינר בן שלושה עד חמישה ימים במהלך חופשת החורף שבין הסמסטרים, שיתמקד בחקירת מושגים בפסיכואנליזה מקיפה, בפסיכולוגיית העצמי ובודהיזם. הסמינר המתכנס יתקיים במדיטה שלמה ויכלול 'שיעור דהרמה' פסיכואנליטי בודהיסטי. סמינר החורף מיועד ללומדים בלבד.
- ב. **סמינר הקיץ** – סמינר בן חמישה עד שנים עשר ימים במהלך חודש יולי. הסמינר המתכנס יתקיים במדיטה שלמה שבה תשולב למידה קלינית עם שיעורי דהרמה. סמינר הקיץ מיועד לסנגהה של לומדי התכנית, לחברים מאיגוד ישראלי לפסיכולוגיית העצמי ולחקר הסובייקטיביות וכן לקהילה המקצועית הרחבה.
- ג. **סמינר מתכנס בפומיה** – במהלך שנות הלימודים יוכלו הלומדים להשתתף בסמינר מתכנס אחד במכון למה צונג קאפה – ללימוד ותרגול בודהיזם במסורת הטיבטית שבפומיה, איטליה.

ההשתתפות בסמינרים המתכנסים תמומן על-ידי כל משתתף

תכנית לימודי הפסיכואנליזה

תכנית לימודי פסיכואנליזה מקיפה

שנה ראשונה	סמסטר	שם הקורס
שנה ראשונה	א	פרויד המוקדם – ראשית כינון הפסיכואנליזה (עד 1914)
	ב	פרויד – מושגי היסוד בחשיבה הפסיכואנליטית הקלסית
שניה	א	פרויד המאוחר – שנות התגבשות המטהרתאוריה (עד 1939)
	ב	יונג – המשגה ראשונית להיבט המטפיזי של העצמי
שלישית	א	קו ההתפתחות בפסיכואנליזה בין פרנצי, בלינט וקוהוט הקורס מוקדש לזכרו של יורם חזן
	ב	קליין – מושגים בתאוריה הקלייניאנית ופיתוחיהם העכשוויים
רביעית	א	ויניקוט – חקר החוויה: נקודת מעבר בפסיכואנליזה
	ב	ויניקוט – המקום בו אנו חיים
חמישית	א	'רוח ויניקוט' – בני דורו וממשיכיו: סירלס, גנטריפ, פרברן, חאן, מילנר, מודל, בולס, גנט, אוגדן
	ב	פרום – על האהבה בפסיכואנליזה
שישית	א	ביון המוקדם – ללמוד מן הניסיון
	ב	פרספקטיבות אינטרסובייקטיביות והתייחסותיות: סטולורו, מיטשל, ארון, בנג'מין
שביעית	א	ביון הטרנסצנדנטי וממשיכיו: סימינגטון, גרוטשטיין, אייגן
	ב	מהאדם האשם לאדם הטרגי – ואל עבר האדם המיסטי

תכנית לימודי פסיכולוגיית העצמי הפסיכואנליטית

שם הקורס	סמסטר	שנה ראשונה
היסודות ההיסטוריים והפילוסופיים של פסיכולוגיית העצמי	א	
מושג האמפתיה במשנתו של היינץ קוהוט	ב	
גלגולו של מושג בפסיכואנליזה: 'על הנרקיסים החדש'	א	שניה
האנליזה של העצמי (1971) – אמירה שיטתית ראשונה	ב	
זולתעצמי – תגלית של העברה	א	שלישית
השֶׁבֶת העצמי (1977) – מצע תאורטי שלם	ב	
בין עצמי וירטואלי לנרקיסים קוסמי:	א	רביעית
התהוות העצמיות והתפתחותה	ב	
המקרים הקליניים של פרויד מנקודת מבטה של פסיכולוגיית העצמי	א	חמישית
מופעיו הקליניים של העצמי הנתון בהפרעה – דיכאון, פרוורסיה, התמכרויות ואלימות	ב	
פשר החלום והוויית החולם	א	שישית
כיצד מרפאת האנליזה? (1984) – מצג שיטתי של תאוריית טיפול	ב	
פסיכולוגיית העצמי וחקר רוח אדם (1985) – הרהורים פסיכואנליטיים על היסטוריה, תרבות ועתיד	א	שביעית
"יש זרע, יש פריחה, יש נבילה וקמילה, יש מיתה ואז הדור הבא של ורדים תופס את מקומו": פרויד, קוהוט והסצנה העכשווית בפסיכולוגיית העצמי	ב	
פסיכואנליזה של נוכחות: מטה-תאוריה של התמרה	א	

סמינר קליני

ימי שני 18:00–19:30

'התהוות האנליטיקאי כזולתעצמי' – עד לתחילת האנליזות בהדרכה (במהלך שלושת הסמסטרים הראשונים) הסמינר יוקדש לתרגול של התמרת תודעת הלומדים, שישולבו במסגרות חינוכיות, רפואיות וחברתיות שאינן טיפוליות במובהק, כמו גני ילדים, מעון יום לתינוקות, כיתות הגיל הרך בבית ספר, מסגרות טיפוליות לנכים, מעון בקהילה לקשישים – מסגרות השוקדות על תהליכים אמפטיים במרחב החברתי והציבורי. כמו כן ישולבו הלומדים במפעלי תמיכה וסיוע נפשי בעתות חירום בארץ ובחו"ל.

החל מהסמסטר הרביעי יתקיים הסמינר הקליני במתכונת של קבוצות הדרכה על טיפולים פסיכואנליטיים.

סמינר קליני חד-חודשי

יום שני האחרון בכל חודש

18:00–19:30

'התבוננות בתהליך התהוות התודעה המטפלת' – הסמינר יתקיים אחת לחודש בפורום מלא של הלומדים והסגל במסגרת הסמינר הקליני של התכנית.

סמינר סגל דו-שבועי

ימי שני 16:15–17:30

'התבוננות בתהליך התהוות התודעה המלמדת והמטפלת' – הסמינר יתקיים בפורום של סגל התכנית.

עבודת ראשית

בסיום הסמסטר השלישי יגיש כל לומד עבודת חקר תיאורטית על חווית התהוות האנליטיקאי כזולתעצמי בתהליך הליווי האנליטי שערך הלומד בשנה וחצי הראשונות של תכנית הלימודים. בעבודה תיבחן תרומתם של שלושת שדות ההגות של התכנית – פסיכואנליזה, בודהיזם, תרבות.

עבודת אמצע

בסיום השנה הרביעית יגיש כל לומד עבודת חקר תאורטית שיש בה שילוב של שלושת שדות ההגות המרכיבים את התכנית והמבוססת על דוגמאות קליניות הלקוחות מן הטיפולים הפסיכואנליטיים.

עבודת סיום

עבודת הסיום של ההכשרה תעסוק בהצגת סיפורה של אנליזה אחת מתוך מכלול האנליזות של כל לומד. העבודה תוגש עם סיום השנה השביעית לועדת ההוראה של התכנית, לאחר שהלומד עמד בכל דרישות ההכשרה.

תכנית לימודי הבודהיזם

סמסטר ב	סמסטר א
<p>התודעה (The mind) (חלק א')</p> <ul style="list-style-type: none"> הפוטנציאל האנושי טבעה הקונוונציונלי (היחסית־תופעתי) של התודעה טבעה המוחלט של התודעה שבעה סוגי ערות <p>מבוא למדיטה (חלק ב')</p> <ul style="list-style-type: none"> מבט חדש על יחסנו לסבל מדיטה כאמצעי לשינוי התודעה 	<p>מבוא לבודהיזם</p> <ul style="list-style-type: none"> היסטוריה של הבודהיזם מהות הבודהיזם: אלטרואיזם אינסופי ותלות גומלין (interdependence) כתפיסת עולם סקירה כוללת של הפסיכולוגיה הבודהיסטית <p>מבוא למדיטה (meditation)(חלק א')</p> <ul style="list-style-type: none"> על אודות המדיטה תרגול התודעה במדיטה
<p>התודעה (חלק ג')</p> <ul style="list-style-type: none"> התודעה – בוראת עולמנו התודעה – בוראת אושרנו וסבלנו התודעה – הכוח המניע של פעולותינו 	<p>התודעה (חלק ב')</p> <ul style="list-style-type: none"> התודעה במונחי מצבים מנטליים מכוננים והרסניים
<p>הבנת המציאות (חלק ב')</p> <ul style="list-style-type: none"> גישה פילוסופית להבנת העצמי ה'איך-עצמי' של אדם והריקות של תופעות 	<p>הבנת המציאות (חלק א')</p> <ul style="list-style-type: none"> פיתוח תודעה ממוקדת, ערנית ושרויה בחסד טיפוח חוכמת עומק לתפיסת המציאות
<p>הדרך לאושר ולתחושת שביעות רצון</p> <ul style="list-style-type: none"> הדרך הרוחנית שינוי תבניות והרגלי מחשבה והתנהגות מזיקים: טיפוח מצבי תודעה חיוביים ארבעת משכנות התודעה הנאצלת: נדיבות ואהבת, חמלה, שמחה, השתוות הנפש 	<p>המפתח לאושר: הבנת 'אי-שביעות רצון'</p> <ul style="list-style-type: none"> הבנת אופניו השונים של הסבל מדוע חשוב לנו להבין את הסבל הסיבות לסבל כיצד אנו בוראים את המציאות שלנו מבוא לשיטות לשחרור מרגשות הרסניים

שנה ראשונה

שנה שנייה

שנה שלישית

שנה רביעית

סמסטר ב	סמסטר א
<p>אלטרואיזם (חלק א') • ארבע השלמויות הראשונות: נדיבות, אתיקה, סבלנות, חדווה</p>	<p>פיתוחה של אמפתיה: טיפוח קרבה ואֶחָדוּת עם הזולת • פיתוח השתוות הנפש • מדיטת שבע הנקודות של סיבה-תוצאה: פיתוח גישה אלטרואיסטית • התחלפות עצמי בזולת • המעבר מסבל לאושר דרך שיטות להתמרת המחשבה</p>
<p>התמרת התודעה (Transformation): הצורך במורה ובדרך • הישענות על מורה רוחני • טכניקות של התמרה</p>	<p>אלטרואיזם (חלק ב') • שתי השלמויות האחרונות: ריכוז וחוכמה • החדווה שבגישת ה'איך-עצמי'</p>
<p>האנליטיקאי המותמר (חלק ב') • סקירה כוללת על מלוא הדרך הרוחנית הבודהיסטית כפי שנלמדת במסורת הטיבטית של צונג קאפה • כיצד משלימה הדרך הרוחנית הבודהיסטית את חייו ודרכו של אנליטיקאי</p>	<p>האנליטיקאי המותמר (חלק א') • סקירה כוללת על מלוא הדרך הרוחנית הבודהיסטית כפי שנלמדת במסורת הטיבטית של צונג קאפה • כיצד משלימה הדרך הרוחנית הבודהיסטית את חייו ודרכו של אנליטיקאי</p>

לימודי הדהרמה יתקיימו בעיקר באנגלית

במשך כל שנות הלימוד ילווה את לימודי הדהרמה ואת תרגול המדיטה סמינר הרהור שבועי שיוקדש להתבוננות הלומדים בתהליכי הלמידה ולעיבוד רגשי של חוויית המפגש עם ממדיה העיוניים והמעשיים של הדהרמה.

המפגש עם הדהרמה
סמינר שיתוף

ימי שני בין השעות

21:15–19:45

תכנית לימודי מדעי הרוח והאמנויות

סינאפסות – גלגולי נושאים וצורות בתרבות	הז'אנרים הגדולים	סמסטר	
זהות גברית ונשית: הבניה, סגנון, הבעה	הטרגי א': הטרגדיות הקלסיות, דוגמאות נוספות מן הספרות העתיקה	א	שנה ראשונה
הומניזם וביקורת ההומניזם באמנות ובהגות	האפי א': האפוסים הארכאיים	ב	
מושג הילדות – באמנות, בספרות ובהגות	הטרגי ב': הטרגדיות הרנסנסיות והברוקיות	א	שנה שנייה
מוות ותחייה – במיתוס ובאמנויות	האפי ב': האפוסים של ימי הביניים	ב	
המסעות הגדולים א': האודיסה ודון קיחוטה	הקומי א': הקומדיות העתיקות, הרנסנסיות והברוקיות	א	שנה שלישית
המסעות הגדולים ב': קלסיציזם, רומנטיקה ומודרניזם	הלירי א': שירה עתיקה וימי-ביניים	ב	
ארוס א': שירה וסיפורת	הקומי ב': קלסיציזם ורומנטיקה	א	שנה רביעית
הסימפוניה – פרקי יסוד במדיום הייחודי למערב: המוזיקה הכלית הדרמטית בצורתה המובהקת ביותר	הלירי ב': שירה סינית ושירה מערבית מהרנסנס עד סף המודרניזם	ב	
דיוקן עצמי – בשירה, בדרמה ובאמנות הפלסטית	מודרניזם – בספרות, במוזיקה ובקולנוע: גלגולי הסוגות הגדולות	א	שנה חמישית
אנטומיה של מלנכוליה: התפתחות המושג והבעתו באמנות ובספרות העתיקה והמודרנית	האפי המאוחר: גלגולו של האפוס ברומן ובקולנוע	ב	

סינאפסות – גלגולי נושאים וצורות בתרבות	הז'אנרים הגדולים	סמסטר	
צורה ומשמעות בפילוסופיה ובאמנויות, בארכיטקטורה ובטבע	מושג האדם: התפתחות המושג ותכניו המשתנים. תולדות מילים כמו 'לב', 'נפש', 'רוח', 'פחד' ועוד	א	שנה שישית
	מושג ה'אני': צמיחת הסובייקט ה'אוטונומי' ועיצובו בספרות ובאמנות. קריסת המושג במודרניזם ובפוסטמודרניזם	ב	
סיבה ומסובב: דיון בשאלת הסיבתיות בהגות הפילוסופית ובאמנות	לשונות האמנות: דיון משווה במדיה מצד הפנומנולוגיה, הפרצפציה והקליטה דרך יצירת מופת אחת מתחום הפיסול	א	שנה שביעית
	לשונות האמנות: המשך הדיון דרך בחינת היחס אדם-צמח בתרבויות ותקופות שונות	ב	

במשך שבע שנות הלימוד בתום כל אחד מהסמסטרים יתקיימו שלושה ימי לימוד מרוכזים במתכונת סדנאית סביב נושאים נבחרים.

סדנאות

ימי רביעי בין השעות

15:00–9:00

מערך התכנית מבנה שבועי

ימי רביעי	
שעור	מועד
מדיטה	9:30–9:00
הפסקה	9:45–9:30
פסיכולוגיית העצמי הפסיכואנליטית	11:00–9:45
הפסקה	11:15–11:00
מדעי הרוח והאומנויות**	12:30–11:15
הפסקת צהרים	13:00–12:30
בודהיזם	14:15–13:00
הפסקה	14:30–14:15
מדיטה	15:00–14:30

ימי שני	
שעור	מועד
מדיטה בודהיזם	16:00–14:30
הפסקה	16:15–16:00
פסיכואנליזה	17:30–16:15
הפסקה	18:00–17:30
פסיכולוגיית העצמי הפסיכואנליטית – סמינר קליני*	19:30–18:00
הפסקה	19:45–19:30
המפגש עם הדהרמה – סמינר שיתוף	20:45–19:45
מדיטה	21:15–20:45

* אחת לחודש – סמינר קליני של המשתתפים בתכנית, מורים ולומדים, כמרחב מתבונן בתודעה האנליטית המתהווית בהשראת הפסיכואנליזה, הבודהיזם והגות מדעי הרוח והאמנויות. יתקיים בין השעות 18:00–19:30

** בתום כל אחד מהסמסטרים יתקיימו שלושה ימי סדנאות.

